

УДК 342.53

DOI <https://doi.org/10.32847/ln.2019.9.03>

Портнов І.А.

*аспірант кафедри конституційного права
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

Я МАЮ ПРАВО ГОЛОСУ: ДО ПИТАННЯ ГОЛОСУВАННЯ НА СПЕЦІАЛЬНИХ ВИБОРЧИХ ДІЛЯНКАХ (НА СТАЦІОНАРІ) НА МІСЦЕВИХ ВИБОРАХ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Варто здійснити дослідження та аналіз ключових нормативно-правових актів, якими регулюється право брати участь у виборах депутатів обласних, районних, міських, районних у містах, сільських, селищних рад, сільських, селищних, міських голів та старост сіл, селищ на спеціальних виборчих дільницях.

Формулювання завдання дослідження. Завданням роботи є аналіз нормативно-правової бази, що регулює право брати участь у виборах депутатів обласних, районних, міських, районних у містах, сільських, селищних рад, сільських, селищних, міських голів та старост сіл, селищ на спеціальних виборчих дільницях. Детально регламентована процедура організації голосування з врахуванням особливих обставин дає змогу досягати основної мети – реалізації права виборця на волевиявлення та уникнення зловживань із боку адміністративного ресурсу. Порівняння відповідних законодавчих норм України та Естонії дала змогу простежити схожість підходів до нормативного врегулювання виборчого законодавства з урахуванням інтересів виборців, хоча законодавство Естонії, на думку автора, є більш лояльним.

Виклад основного матеріалу. Відчути себе частиною держави, стати однією з ланок функціонування цього комплексного та неспинного організму громадянин може під час виборів, коли він бере відповідальність за свій голос та робить вибір на користь того чи іншого кандидата. Дійсно, особливий відгосок результатів власного вибору можна від-

чути саме на місцевих виборах у процесі формування місцевої влади, яка безпосередньо впливає на різні сфери життя певної громади.

Чергові місцеві вибори в Україні мають відбутися 25 жовтня 2020 р. Згідно з чинним законодавством, на місцевих виборах будуть голосувати за нових депутатів і голів міських, районних, сільських і селищних рад. Результати виборів мали опублікувати до 9 листопада [1].

Здавалося б, нічого складного не може бути в такій процедурі, як голосування, однак у деяких випадках прийти на виборчу дільницю та проголосувати в день виборів є неможливим завданням для деяких осіб. Як було зазначено, голосування відбувається на виборчих дільницях. Для підготовки і проведення голосування та підрахунку голосів виборців використовуються звичайні та спеціальні виборчі дільниці в стаціонарних закладах охорони здоров'я, де останні призначені для голосування виборців з обмеженими можливостями пересування в стаціонарних закладах охорони здоров'я.

Законодавець намагався продумати таку процедуру максимально детально, а тому у ст. 78 Закону України «Про місцеві вибори» від 14.07.2017 р. передбачив порядок організації голосування за місцем перебування [2].

1. Виборцю, який внесений до списку виборців на виборчій дільниці, але за віком, у зв'язку з інвалідністю чи за станом здоров'я не здатний пересуватися самотійно, дільнична виборча комісія надає змогу голосувати за місцем перебування цього виборця.

2. Для організації голосування виборців, не здатних пересуватися самостійно, за їх місцем перебування дільнична виборча комісія в останній день перед днем голосування на своєму засіданні виготовляє витяг із списку виборців за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

Такий витяг невідкладно після його складення надається для загального ознайомлення у приміщенні дільничної виборчої комісії.

3. До витягу із списку виборців включаються:

1) без рішення комісії – виборець, постійно не здатний самостійно пересуватися, стосовно якого у списку виборців зазначена відповідна відмітка, якщо такий виборець до 12:00 останньої суботи перед днем голосування письмово або особисто не повідомив відповідну дільничну виборчу комісію про бажання проголосувати у приміщенні для голосування;

2) за рішенням дільничної виборчої комісії – виборці, які тимчасово не здатні самостійно пересуватися, на підставі їх заяви та довідки медичної установи про стан їх здоров'я, поданих до дільничної виборчої комісії, з проханням забезпечити їм голосування за місцем перебування. Така заява із зазначенням місця перебування виборця може бути подана ним особисто, поштою або через інших осіб не пізніше 20:00 останньої п'ятниці перед днем голосування.

4. При включенні виборця до витягу із списку виборців для голосування за місцем перебування у списку виборців на виборчій дільниці у графі «підпис виборця» секретар дільничної виборчої комісії робить запис «голосує за місцем перебування».

5. Власноручно написана заява виборця про бажання голосувати за місцем проживання (перебування) разом із довідкою медичної установи про стан його здоров'я реєструється дільничною виборчою комісією в окремому журналі, де зазначаються день і час її надходження, прізвище, ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності), місце проживання (перебування) виборця, назва та міс-

цезнаходження медичної установи, що видала довідку про стан здоров'я виборця.

6. Заява, передбачена частиною п'ятою цієї статті, є зобов'язанням виборця забезпечити умови для дотримання вимог щодо порядку голосування, передбачених цим Законом.

7. На спеціальних виборчих дільницях, утворених у стаціонарних закладах охорони здоров'я, голосування за місцем перебування виборця проводиться на підставі власноруч написаної заяви виборця з проханням забезпечити йому голосування за місцем його перебування у зв'язку з необхідністю дотримання постільного режиму.

8. При організації голосування виборців за місцем перебування члени дільничної виборчої комісії зобов'язані до дня виборів перевірити факт тимчасової нездатності виборця самостійно пересуватися.

У разі непідтвердження факту тимчасової нездатності виборця пересуватися самостійно дільнична виборча комісія приймає рішення про відмову в наданні цьому виборцю можливості голосувати за місцем перебування.

9. Голосування виборців за місцем їх перебування організують не менш як три члени дільничної виборчої комісії, визначені рішенням виборчої комісії. Такі члени виборчої комісії мають бути представниками різних суб'єктів подання.

10. Голосування виборців за місцем перебування організовується з таким розрахунком, щоб члени дільничної виборчої комісії, які організують таке голосування, повернулися у приміщення для голосування не пізніше як за годину до закінчення голосування.

11. Голова дільничної виборчої комісії оголошує про те, що члени дільничної виборчої комісії відбувають для організації голосування виборців за місцем перебування. Голова дільничної виборчої комісії видає визначеним членам виборчої комісії витяг із списку виборців, складений відповідно до частин другої і третьої цієї статті, та опломбовану або опечатану переносну виборчу скриньку, в яку при цьому опускає контроль-

ний лист. У контрольному листі зазначаються номер виборчої скриньки, час виходу (година та хвилини) членів виборчої комісії для проведення голосування виборців за місцем перебування, кількість отриманих ними виборчих бюлетенів окремо по кожному виду виборів, прізвища членів дільничної виборчої комісії, яким видані виборчі бюлетені. Контрольний лист підписується присутніми членами виборчої комісії, підписи яких скріплюються печаткою виборчої комісії та, за бажанням, кандидатами, їх довіреними особами, уповноваженими особами місцевих організацій партій, офіційними спостерігачами.

12. При проведенні голосування за межами приміщення для голосування мають право бути присутніми кандидати, уповноважені особи місцевих організацій партій, довірені особи кандидатів, офіційні спостерігачі.

13. Виборець чи члени його сім'ї не можуть відмовити у присутності при проведенні голосування членів комісії, які проводять голосування, а також офіційних спостерігачів, кандидатів, їх довірених осіб, уповноважених осіб місцевих організацій партій, які мають право бути присутніми при проведенні голосування. У разі відмови допустити зазначених осіб у приміщення, де перебуває виборець, йому відмовляють у проведенні голосування за місцем його перебування.

14. При організації голосування виборця за місцем перебування член дільничної виборчої комісії на підставі витягу із списку виборців за умови надання виборцем одного з документів, зазначених у частині другій статті 3 цього Закону, видає виборцю виборчі бюлетені для голосування. При цьому член дільничної виборчої комісії в позначених місцях на контрольних талонах виборчих бюлетенів вписує своє прізвище, ініціали, розписується та проставляє номер виборця у списку виборців. Виборець розписується в контрольних талонах виборчих бюлетенів та у витягу із списку виборців, особисто в режимі таємного голосування заповнює виборчі бюлетені та опускає їх до виборчої скриньки.

15. Якщо виборець, включений до витягу із списку виборців для голосування за місцем перебування, прибув у приміщення для голосування після того, як члени дільничної виборчої комісії вийшли для організації голосування за місцем перебування, такому виборцю не можуть бути видані виборчі бюлетені для голосування до повернення членів комісії, які організують голосування за місцем перебування, та з'ясування питання, чи не проголосував цей виборець за місцем перебування.

16. Після проведення голосування виборців за місцем перебування член дільничної виборчої комісії, який видав виборцю виборчі бюлетені для голосування на місцевих виборах, на яких він має право голосу, у списку виборців навпроти прізвища виборця робить позначку «голосував за місцем перебування», зазначає своє прізвище і розписується.

17. Витяг із списку виборців, за яким організовувалося голосування виборців за місцем перебування, додається до списку виборців і є його невід'ємною складовою частиною. До списку виборців додаються письмові заяви виборців, довідки медичних установ, копії відповідних рішень дільничної виборчої комісії.

Крім того, варто звернути увагу на Роз'яснення положень Закону України «Про місцеві вибори» щодо перевірки факту тимчасової нездатності виборця самостійно пересуватися для надання йому можливості голосування за місцем перебування на виборах депутатів обласних, районних, міських, районних у містах, сільських, селищних рад, сільських, селищних, міських голів та старост сіл, селищ [3]. Роз'яснення розроблено з метою однакового застосування окремих положень назначеного закону щодо перевірки факту тимчасової нездатності виборця самостійно пересуватися для надання йому можливості голосування за місцем перебування на місцевих виборах.

Так, виборцю, який внесений до списку виборців на виборчій дільниці, але за віком, у зв'язку з інвалідністю чи за станом здо-

ров'я не здатний пересуватися самостійно, дільнична виборча комісія з місцевих виборів (далі – дільнична виборча комісія) надає змогу голосувати за місцем перебування цього виборця.

Виборець, який тимчасово нездатний пересуватися самостійно і має бажання проголосувати за місцем свого перебування, особисто, поштою або через інших осіб не пізніше 20:00 останньої п'ятниці перед днем голосування подає до дільничної виборчої комісії виборчої дільниці, на якій він включений до списку виборців, власноруч написану заяву з проханням надати йому змогу голосувати за місцем свого перебування із зазначенням такого місця. Заява викладається в довільній формі.

До заяви додається довідка медичної установи про стан здоров'я виборця, яка засвідчує факт тимчасової нездатності його пересуватися самостійно. Така заява є зобов'язанням виборця забезпечити умови для дотримання вимог щодо порядку голосування, передбачених Законом.

На спеціальних виборчих дільницях, утворених у стаціонарних закладах охорони здоров'я, голосування за місцем перебування виборця проводиться на підставі власноручно написаної заяви виборця з проханням забезпечити йому голосування за місцем його перебування у зв'язку з необхідністю дотримання постільного режиму.

2. Заява виборця реєструється дільничною виборчою комісією в окремому журналі реєстрації заяв виборців про бажання голосувати за місцем проживання (перебування) дільничної виборчої комісії з місцевих виборів звичайної (спеціальної) виборчої дільниці (далі – журнал реєстрації заяв) (додаток 6 до постанови Центральної виборчої комісії від 5 вересня 2015 р. № 228 «Про Порядок організації роботи та ведення діловодства у виборчих комісіях з місцевих виборів»), де, зокрема, зазначаються дата і час надходження такої особистої заяви, прізвище, ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності)

виборця-заявника, адреса місця проживання (перебування) виборця, назва та місцезнаходження медичної установи, що видала довідку про стан здоров'я виборця (графи 2–5 журналу реєстрації заяв).

3. Під час організації голосування виборців за місцем їх перебування члени дільничної виборчої комісії зобов'язані до дня виборів перевірити факт тимчасової нездатності кожного такого виборця самостійно пересуватися.

Для здійснення вказаної перевірки рішенням дільничної виборчої комісії визначаються не менше трьох членів комісії, які мають бути представниками різних суб'єктів подання кандидатур до складу цієї дільничної виборчої комісії (місцевих організацій різних політичних партій, кандидата в депутати в одномандатному виборчому окрузі, кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови, старости села, селища).

4. Перевірка факту тимчасової нездатності виборця пересуватися самостійно здійснюється до прийняття на засіданні дільничної виборчої комісії (не пізніше 24:00 останньої суботи перед днем голосування) рішення щодо включення виборця до витягу із списку виборців на звичайній (спеціальній) виборчій дільниці для голосування за місцем перебування виборців, не здатних пересуватися самостійно.

5. Перевірка факту тимчасової нездатності виборця самостійно пересуватися здійснюється з метою встановлення факту:

– написання виборцем, включеним до списку виборців на звичайній виборчій дільниці, заяви про надання йому змоги голосувати за місцем свого проживання;

– написання виборцем, включеним до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці, заяви про надання йому можливості голосувати за місцем свого перебування у зв'язку з необхідністю дотримання постільного режиму;

– видачі медичною установою довідки про стан здоров'я виборця, включеного до списку виборців на звичайній виборчій дільниці, яка

засвідчує тимчасову нездатність його пересуватися самостійно;

– необхідності дотримання постільного режиму виборцем, включеним до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці.

6. Таку перевірку, не порушуючи при цьому прав та свобод виборця, проводять визначені для цього члени дільничної виборчої комісії:

– щодо факту написання заяви виборцем – шляхом особистого відвідування за адресою проживання (за місцем перебування), зазначеною в заяві виборця, та/або опитування такого виборця за вказаним ним номером телефону;

– щодо факту видачі медичною установою довідки про стан здоров'я виборця, включеного до списку виборців на звичайній виборчій дільниці, яка засвідчує факт тимчасової нездатності його пересуватися самостійно, – шляхом звернення до відповідної медичної установи із запитом про підтвердження достовірності виданої довідки про стан здоров'я виборця чи уточнення відомостей, зазначених у цій довідці;

– щодо факту необхідності дотримання постільного режиму виборцем, включеним до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці, утвореній у стаціонарному закладі охорони здоров'я, – шляхом звернення до керівника відповідного закладу охорони здоров'я із запитом про підтвердження факту призначення постільного режиму.

7. Звернення до медичної установи, керівника закладу охорони здоров'я може здійснюватися шляхом надсилання листа, телеграми, телефонограми, факсограми тощо, що підписується визначеними для проведення такої перевірки членами дільничної виборчої комісії.

При цьому відповідь на таке звернення може надаватися письмово або усно, із зазначенням її змісту в довідці, що складається визначеними для здійснення такої перевірки членами дільничної виборчої комісії.

8. Прізвища, імена, по батькові членів комісії, які перевіряли факт тимчасової нездатно-

сті виборця самостійно пересуватися, а також результат такої перевірки, зазначаються відповідно у графах 6, 7 журналу реєстрації заяв.

9. Результат проведеної перевірки враховується дільничною виборчою комісією під час прийняття рішення щодо включення виборця, від якого надійшла заява про надання йому змоги голосувати за місцем свого перебування, до витягу із списку виборців на звичайній (спеціальній) виборчій дільниці для голосування за місцем перебування виборців, не здатних пересуватися самостійно.

10. У разі непідтвердження факту написання заяви виборцем та/або видачі довідки про стан здоров'я виборця, яка засвідчує факт тимчасової нездатності його пересуватися самостійно, факту необхідності дотримання постільного режиму виборцем дільнична виборча комісія приймає рішення про відмову в наданні такому виборцю змоги голосувати за місцем перебування у зв'язку з непідтвердженням факту його тимчасової нездатності пересуватися самостійно, про що зазначається у графі 8 журналу реєстрації заяв.

Для практичної реалізації детально наведених вище положень Міністерство охорони здоров'я України має бути належним чином поінформоване про вимоги з метою забезпечення видачі медичними установами за зверненнями виборців, тимчасово не здатних самостійно пересуватися, передбачених Законом України «Про місцеві вибори» медичних довідок про стан здоров'я та надання відповідей на запити дільничних виборчих комісій із місцевих виборів про підтвердження достовірності виданих медичних довідок, а також надіслати обласним, Київській міській державним адміністраціям для доведення до відома територіальних виборчих комісій та оприлюднити на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії [3].

Таким чином, звертаючись до практичної площини цього питання, необхідно зазначити, що якщо особа перебуває на стаціонарному лікуванні і перебуватимете у лікарні в день голосування, можна проголосувати

в цій лікарні. Для цього необхідно пересвідчитися, що особа внесена до списку виборців для голосування на спеціальній виборчій дільниці цієї лікарні. Особа має зробити це самостійно, і для цього їй необхідно порівняти адресу її зареєстрованого місця проживання та адресу лікарні, де вона перебуває на стаціонарному лікуванні. Відповідно, заклад, де перебуває особа, розташовується на території відповідного територіального виборчого округу з виборів депутатів обласної ради, районної ради, сільської/селищної/міської ради або сільського/селищного/міського голови, до якого належить особа за своїм зареєстрованим місцем проживання [4].

Однак при цьому варто пам'ятати про деякі особливості. Так, наприклад, якщо особа потрапила до лікарні раніше ніж за 2 дні до дня голосування, то її внесуть до списку виборців для голосування на спеціальній виборчій дільниці, утвореній у лікарні. Проте, якщо особа потрапила до лікарні пізніше ніж за 2 дні до дня голосування, вона, на жаль, не зможе проголосувати на спеціальній виборчій дільниці, утвореній у цій лікарні. Водночас, якщо дозволяє стан здоров'я, особа може проголосувати на звичайній виборчій дільниці за своїм зареєстрованим місцем проживання. Також, якщо лікарня знаходиться в населеному пункті особи, вона може не пізніше 20:00 останньої п'ятниці перед днем голосування звернутися до дільничної виборчої комісії звичайної виборчої дільниці, де особу включено до списку виборців, із власноруч написаною заявою, до якої додається довідка медичної установи про стан здоров'я, щодо змоги проголосувати за місцем перебування особи.

Якщо особу не включено до списку виборців для голосування у лікарні, вона має змогу не раніше ніж за 10 днів, але не пізніше ніж за 3 дні до дня голосування включно звернутися з відповідною заявою до дільничної виборчої комісії в цій лікарні [4].

Цікаво, що до особливостей місцевих виборів 2015 р. можна зарахувати непередбаченість права будь-якого виборця змінювати місце

голосування у зв'язку з відрядженням, переселенням, роботою, навчанням тощо. Виборець, який на день виборів перебуватиме за межами села, селища, міста, в якому він проживає, участі у голосуванні узяти не зможе (за винятком перебування в лікарні в цьому чи іншому населеному пункті) [5]. Таким чином, можна відстежити незмінність можливості голосування на спеціальних виборчих дільницях у разі проблем із здоров'ям, які, на нашу думку, мають забезпечуватися без винятків на прийдешніх місцевих виборах. Тим не менш досвід минулих виборів показує, що голосування «на дому» передбачалось у двох випадках:

1) без рішення дільничної комісії. Якщо у списку виборців зазначена відмітка «НСП» – постійно нездатний самостійно пересуватися (якщо до 12:00 24.10.2015 р. такий виборець не повідомить комісію про своє бажання проголосувати на виборчій дільниці);

2) за рішенням дільничної комісії. Це стосується виборців, які тимчасово не здатні самостійно пересуватися, на підставі їх заяви та довідки медустанови про стан їх здоров'я, поданих до дільничних виборчих комісій (далі – ДВК), із проханням забезпечити їм голосування за місцем перебування. Така заява із зазначенням місця перебування виборця може бути подана ним особисто, поштою або через інших осіб не пізніше 20:00 23.10.2015 р.

Члени ДВК зобов'язані перевірити факт тимчасової нездатності виборця самостійно пересуватися. У разі непідтвердження цього факту комісія приймає рішення про відмову у наданні цьому виборцю змоги голосувати за місцем перебування.

Якщо напередодні дня виборів виборець потрапив до лікарні і буде знаходитися там до дня виборів включно, то він включається до списків виборців на спеціальній виборчій дільниці, якщо вона утворена в цій лікарні [5].

При цьому право отримати бюлетень на місцевих виборах виборець має лише тоді, коли він живе на території цієї області (району, міста, району в місті, селі, селищі)

і лікарня, в якій він перебуває, входить у межі того самого округу з виборів депутатів, що й житло виборця, де він зареєстрований.

На нашу думку, також видається цікавим звернутися до досвіду деяких країн-членів ЄС, зокрема місцевих виборів Естонії. Так само національне законодавство Естонії передбачає, що якщо за станом здоров'я або іншої поважної причини в день виборів особа не може проголосувати в приміщенні для голосування, вона може клопотати про голосування на дому.

Голосування на дому організовується в житловому приміщенні виборця, що знаходиться на території виборчої дільниці. Голосування для виборців, які перебувають на стаціонарному лікуванні в лікарні або в опікунській установі, розташованих на території виборчої дільниці за місцем проживання, і занесені в список виборців у цій виборчій дільниці, проводиться так само, як і для тих, хто голосують на дому [6].

Для того, щоб голосувати на дому, до 14:00 в день голосування виборець має подати письмове клопотання волосній або міській управі (в Таллінні – районній управі) за місцем проживання особи. У клопотанні необхідно зазначити причину клопотання голосування на дому, наприклад: стан здоров'я, похилий вік, складні дорожні умови; відсутність змоги дістатися до ділянки.

Письмове клопотання про голосування на дому направляється волосній або міській управі (в Таллінні – районній управі) або за адресою виборчої дільниці за місцем перебування дільничної комісії, або доставляється за належністю іншим шляхом. Клопотання волосній або міській управі (в Таллінні – районній управі) також можна подати напередодні виборів.

Клопотання про голосування на дому також можна подати, зателефонувавши дільничній комісії за місцем проживання з 9:00 до 14:00. Дільнична комісія реєструє заяву.

Заява про голосування на дому має містити:

1) ім'я виборця;

2) особистий код виборця;

3) адресу виборця;

4) номер засобу зв'язку виборця;

5) причину голосування на дому.

Якщо дільнична комісія вирішить, що заява не обґрунтована, вона повідомить про причини відхилення клопотання.

Голосування на дому організовують принаймні два члени дільничної комісії, які прибудуть за вашим місцезнаходженням.

Особа підтверджує отримання виборчого бюлетеня, поставивши свій підпис у відповідну графу в списку голосуючих на дому виборців.

Після заповнення виборчого бюлетеня особа має скласти бюлетень навпіл і опустити його у виборчу урну.

Цікаво, що у випадках, коли особа подала клопотання про голосування на дому, але прийшла голосувати на виборчу дільницю в той час, як члени дільничної комісії попрямували до неї, щоб організувати голосування, вона не зможе проголосувати на виборчій дільниці доти, поки не повернуться члени дільничної комісії.

Висновки. Таким чином, місцеві вибори так само підлягають детальній регламентації. На наш погляд, детально описана процедура голосування на місцевих виборах в Естонії є більш спрощеною в Естонії порівняно з Україною. Процедура не так обтяжена нормативними вимогами та регламентацією кожного кроку на етапі підготовки до голосування. Також здається досить зручною опцією приймати рішення про голосування поза межами виборчої ділянки в результаті телефонної розмови з представниками виборчої комісії, які на власний розгляд приймають рішення про адекватність чи неадекватність запиту про таке голосування. На нашу думку, при цьому члени виборчої комісії мають дійсно бути обізнані з особливостей законодавства, включаючи різні рекомендації та тлумачення закону та підзаконних актів, щоб рішення було максимально справедливим та обґрунтованим. Відповідний досвід членів комісії також був

би позитивним здобутком та дав би більшу рішучість і впевненість у діях. Водночас не можна не мати на увазі, що детальна регламентація виборчого законодавства, зокрема виписування процедури голосування з поправкою на особливі обставини законодавцем, так само дає змогу уникати зловживань з боку держави, тобто робиться в інтересах вільного волевиявлення громадян.

Анотація

У статті розглядається проблема забезпечення голосування на спеціальних виборчих дільницях на місцевих виборах та передбачаються дослідження та аналіз ключових нормативно-правових актів, що регулюють право участі у виборах депутатів обласних, районних, міських, районних у містах, сільських, селищних радах, сільських, селищних, міських голів та сільських голів, селища на спеціальних виборчих дільницях. Детальна регламентація виборчого законодавства, зокрема проект розроблення процедури голосування, пристосований до особливих обставин, дає змогу законодавцю уникнути зловживань з боку держави, тобто це робиться в інтересах вільного волевиявлення громадян, і необхідно пройти інструктаж, добре вивчене спеціальне законодавство у процесі підготовки до таких виборів на місцевих виборах у нестандартних ситуаціях, таких як голосування на спеціальних виборчих дільницях, має бути серед вимог щодо виборів кандидатів у виборчі комісії. Дослідження та аналіз ключових нормативно-правових актів, якими регулюється право брати участь у виборах депутатів обласних, районних, міських, районних у містах, сільських, селищних рад, сільських, селищних, міських голів та старост сіл, селищ на спеціальних виборчих дільницях. У процесі дослідження використовувався історичний метод при екскурсі до досвіду та нормативного регулювання місцевих виборів в Україні 2015 р., а також аналітичний, порівняльно-правовий методи у процесі аналізу чинного законодавства в Україні та оглядового аналізу відповідного законодавства в Естонії.

Ключові слова: вибори, місцеві вибори, виборчі дільниці, спеціальні виборчі дільниці, медичний заклад.

Portnov I.A. I have the right to vote: on the vote in special election precincts (on stationary) in local elections in Ukraine

Summary

The article deals with the problem of securing voting at special polling stations in local elections and implies the research and analysis of key legal acts that regulate the right to participate in the election of deputies of regional, district, city, district in cities, rural, settlement councils, rural, settlement, city mayors and village heads, settlements in special election precincts. Analyzed the legal framework regulating the right to participate in the election of deputies of regional, district, city, district in cities, rural, settlement councils, rural, settlement, city mayors and village heads, villages in special election precincts. The detailed procedure for organizing voting, taking into account special circumstances, allows to achieve the main goal – to exercise the right of the voter to express their will and to avoid abuse of the administrative resource. Comparison of the relevant legislative norms of Ukraine and Estonia has made it possible to trace the similarity of approaches to the regulation of electoral law with regard to the interests of voters, although in Estonia the author's opinion is more loyal. The

detailed regulation of the electoral legislation, and in particular the drafting of the voting procedure, which is adjusted to special circumstances, allows the legislator to avoid abuses by the state, i.e. it is done in the interests of free will of citizens, and the need to be instructed, well-versed in special legislation in preparation for such elections in local elections in non-standard situations, such as voting in special polling stations, should be among the requirements for the election of PEC candidates. The study looks into the elections in Ukraine in 2015 and reviews the relevant legislation in Estonia.

Key words: election; local elections; polling stations; special polling stations; medical institution.

Список використаних джерел:

1. Дочасні місцеві вибори-2019: закон відсутній, грошей нема / Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2747278-docasni-miscevi-vibori2019-zakon-vidsutnij-grosey-nema.html>.
2. Закон України «Про місцеві вибори». *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2015. № 37-38. Ст. 366 (Із змінами, внесеними згідно із законами № 676-VIII від 04.09.2015 р. *ВВР*. 2015. № 37-38. Ст. 371 № 766-VIII від 10.11.2015 р.)
3. Постанова Центральної Виборчої Комісії від 2 жовтня 2015 р. № 380 «Про Роз'яснення положень Закону України «Про місцеві вибори» щодо перевірки факту тимчасової нездатності виборця самостійно пересуватися для надання йому можливості голосування за місцем перебування на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних, міських, районних у містах, сільських, селищних рад, сільських, селищних, міських голів та старост сіл, селищ» / Законодавство Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0380359-15>.
4. Голосування за місцем перебування. URL: http://info-vybory.in.ua/?page_id=139.
5. Як реалізувати та захистити право голосу на місцевих виборах 2015 р.: пам'ятка для виборця / ИзбирКом. URL: <https://izbirkom.org.ua/urlikbez/vybory-2015-16/2015/iak-realizuvati-ta-zakhistiti-pravo-golosa-na-mist/>.
6. Голосование на дому / Valimised. URL: <https://www.valimised.ee/ru/информация-о-выборах/голосование-на-дому>.